RAADSVOORSTEL

ONDERWERP
Ontwerp Programmabegroting Omgevingsdienst Twente (ODT) 2024

BESLISPUNTEN
1 Kennis te nemen van het ontwerp van de Programmabegroting Omgevingsdienst Twente 2024.

2 Geen zienswijze in te dienen en dit kenbaar te maken aan de Omgevingsdienst Twente middels bijgaande brief.

INLEIDING
Eind 2017 hebben de gemeenteraden van de Twentse gemeenten ingestemd met het oprichten van de Gemeenschappelijke Regeling (GR) Omgevingsdienst Twente (ODT). Na oprichting hebben de Twentse gemeenten de milieutaken overdragen aan de ODT. Op 1 januari 2019 is de ODT operationeel geworden en is de ODT feitelijk gestart met de uitvoering van de overgedragen milieutaken. Het ontwerp van de Programmabegroting ODT 2024, welke samen met een begeleidende brief als bijlagen zijn toegevoegd aan dit raadsbesluit, wordt door het Dagelijks bestuur van de ODT aangeboden om de gemeenteraad de gelegenheid te bieden eventuele zienswijzen kenbaar te maken.

BEOOGD EFFECT
Deelname in de Omgevingsdienst Twente heeft een directe relatie met de doelenboom ‘Duurzaamheid, milieu en VTH’. Het levert met de uitvoering van de VTH-taken een bijdrage aan het beoogd maatschappelijk doel, zijnde een prettig, veilig, leefbaar en rechtszeker Twenterand.

ARGUMENTEN
2.1 *De gemeenteraad is in de gelegenheid gesteld een zienswijze in te dienen*
Conform de Wet gemeenschappelijke regelingen wordt de Gemeenteraad door het Dagelijks Bestuur van de Omgevingsdienst Twente (ODT) het ontwerp van de programmabegroting 2024 aangeboden. De gemeenteraad krijgt daarbij de gelegenheid haar zienswijze in te brengen. De begroting is tot stand gekomen in afstemming met de financieel specialisten die de 14 Twentse deelnemende gemeenten en de deelnemende provincie hebben vertegenwoordigd.

2.2 *Diverse ontwikkelingen eisen structureel een hogere jaarlijkse bijdrage aan de ODT*
Het ontwerp van de programmabegroting 2024 Omgevingsdienst Twente toont dat het noodzakelijk is om financiële dekking in evenwicht te brengen met de realiteit ten einde een gezonde en duurzame begroting te realiseren zowel voor onze gemeente als voor de ODT. Hierna is de noodzakelijkheid toegelicht.

In 2018 heeft de gemeente Twenterand haar wettelijke plicht uitgevoerd en haar milieutaken en de bijbehorende capaciteit overgedragen aan de Omgevingsdienst Twente (hierna: ODT). Daarbij is de keus gemaakt om alle milieutaken over te dragen. Reden daartoe was het feit dat er nagenoeg geen milieuspecialistische capaciteit achterbleef bij de gemeentelijke organisatie. De overdracht stond gelijk aan 4.98 fte X 1400 uur per fte = 6972 uur. Dat was aan de magere kant, maar na een toegezegde en nog uit te voeren efficiëntieslag zou het uiteindelijk voldoende kunnen zijn, zo werd verondersteld. De huidige realiteit is echter totaal anders.

Naast het feit dat onze gemeente zich ontwikkeld waardoor meer woningen nodig zijn en er gunstige omstandigheden zijn voor bedrijven om zich alhier te vestigen, nemen ook de milieutaken van de gemeente en dus feitelijk de ODT sterk toe.

Zo ook de opdrachten die de gemeente aan de ODT moet verstrekken. Daarnaast moeten de VTH-taken verder worden versterkt en eist de overheid dat de omgevingsdiensten robuuster worden. Dit terwijl geschikt gekwalificeerde capaciteit uiterst moeilijk toe te voegen is aan de bestaande capaciteit. Daar waar al geschikte capaciteit wordt aangeboden wordt de hoofdprijs gevraagd.

In 2022 zijn de financiële middelen voor 680 uur toegevoegd aan de bestaande 6972 uur ten gunste van de ODT. Dit vanwege het feit dat de bestaande overgedragen uren niet toereikend waren voor de ODT om alle opdrachten van de gemeente Twenterand uit te voeren. Daarmee bereikte het totaal aantal uren dat de gemeente Twenterand aan de ODT beschikbaar stelt om haar milieu VTH-taken uit te voeren het (voorlopig) niveau van 7652 uur tegen een huidig uurtarief van € 100,99 (bron: ontwerpbegroting ODT 2024). De 7652 uur en het bijbehorende uurtarief per 2024 vereist minimaal een jaarbijdrage van € 772.775,48. Gaande 2022 en 2023 bleek dat ook de 7652 uur niet voldoende was en zal zijn om alle milieu VTH-opdrachten door de ODT blijvend uitgevoerd te krijgen. In 2022 had de gemeente namelijk 8792 uur inzet nodig van de ODT.

De ontwikkelingen op nationaal en provinciaal niveau binnen het taakveld ‘Milieu’ volgden en volgen elkaar snel op. Europese regels haalden nationale regels in en rechtsprekende organen dwongen tot anders denken en doen. Dit ontmoete bijval uit de samenleving met als gevolg maatschappelijke druk ten gunste van het behoud van een veilige en gezonde leefomgeving voor nu en in de toekomst. Deze ontwikkelingen waren in 2018 niet voorzien.

Gewijzigde wet- en regelgeving kon niet uitblijven. Tevens had het invloed op het verdelen van taken binnen overheidsorganen. Zo werden meer taken overgedragen aan gemeenten en daarmee expliciet aan de omgevingsdiensten. Ook werden wijzigingen in visies, waarin het gaat om het gebruik van de bodem/ondergrond, de klimaatdoelen als ook de grote klimaatvraagstukken in relatie tot bedrijfsactiviteiten/woningbouw aangekondigd en/of doorgevoerd. Daarnaast stonden de ontwikkelingen bij de gemeenten op lokaal niveau ook niet stil. Zo ook niet bij de gemeente Twenterand.

- ❑ Een greep uit het pakket van brede ontwikkelingen:
- × Gewijzigde wet- en regelgeving met onder andere de volgende gevolgen:
- × Meer milieutaken naar de gemeente (denk aan bodemtaken zoals PFAS);
- × Meer adviesaanvragen aan de ODT door toenemende aandacht voor emissie en depositie van stikstof (NOx) uit verkeer/machines met verbrandingsmotoren en stikstofverbindingen uit boerenbedrijven, meestal in de vorm van ammoniak (NH3);
- × Fijnstof;
- × Energietransitie;
- × Klimaatadaptie;
- × Implementeren Omgevingswet.

- ❑ Twenterand ontwikkelt zich zichtbaar. Onze gemeente groeit en gaat groeien. Qua woningbouw maar ook in het aantal bedrijven. De consequenties die daarbij horen, zijn:
- × Meer bedrijventerreinen;

- Meer bedrijven;
- Meer aandacht voor regels in relatie tot Flora en Fauna;
- Meer Omgevingsvergunningen activiteit bouwen, activiteit realiseren/gebruik;
- Meer bestemmingsplannen;
- Meer meldingen op grond van milieuactiviteiten;
- Meer adviesaanvragen bij de ODT in relatie tot bodemaspecten, geluidsaspecten, geurnormen en veiligheidsaspecten;
- Meer controles door de ODT bij bedrijven en milieugerelateerde activiteiten.

❑ ODT, doorontwikkeling en herijking financiering:
- In de financiering van de OD Twente kon en is sinds 2019 geen rekening gehouden met de huidige ontwikkelingen;
- Er is in de afgelopen jaren scheefgroei (onbalans tussen werkelijke omvang aan opdrachten aan de ODT en de in 2018 overgedragen fte's en taken) ontstaan tussen de deelnemers;
- Vorenstaande had ook zijn invloed op de ODT-organisatie op zich en de uitvoering door de ODT;
- Van input- naar outputfinanciering;
- Onbalans tussen realistische stroom aan opdrachten en de overdracht aan capaciteit in 2018;
- De financiering van de ODT;
- Oordeel ‘commissie Van Aartsen’ verdere verbetering VTH-taken, robuuster maken Omgevingsdiensten als ook verbeteren regionaal VTH-beleid;
- Meer fte’s met kosten stijgende gevolgen voor primaire processen, bedrijfsvoering, huisvesting en licenties;
- Gevolgen Cao-akkoord.

Alle ontwikkelingen bij elkaar hebben er toe bijgedragen dat de ODT en de deelnemers de ontstane situatie onder de loep hebben genomen alvorens daadwerkelijk de stap naar outputfinanciering is gezet. Onder de noemer van 'Herijking financiering OD Twente' is het project uitgevoerd en gerapporteerd. In het project is helder gemaakt hoe het staat met de capaciteit, de werkvoorraad en de bijbehorende financiën van de ODT, zodat er een totale herijking plaats kon vinden met als doel een realistische en duurzame begroting.

Het Algemeen Bestuur van de ODT heeft op basis van het 'Herijking financiering OD Twente' op 1 december 2022 kennis genomen van de uitkomsten van de herijking en ingestemd met bestuurlijke uitgangspunten voor de toekomstige financiering van de OD Twente. De rapportage met resultaten/uitgangspunten is vervolgens met onderbouwende informatie op 27 januari 2023 door de ODT aan de gemeenteraad gezonden met als doel de gemeenteraad actief bij te praten. De herijking leidde vervolgens tot een wijziging van de programmabegroting 2023 ODT.

Conclusie Twentebreed: de bijdrage aan de ODT moet omhoog om alle wettelijke taken/opdrachten uitgevoerd te krijgen.

Gevolgen gemeente Twenterand
- Volgens de herijking zal de gemeente Twenterand met ingang van 2024 gemiddeld 9907 uur (redelijke toename ten opzicht van de 8792 uur in 2022) aan diensten van de ODT dienen te vragen wil het de wettelijke milieu-VTH-taken uitgevoerd kunnen krijgen.

Er zijn nu al consequenties voor de Twenterandse begroting 2023 vanwege het feit dat door vorenstaande ontwikkelingen de herziene bijdrage aan de ODT niet past binnen de bedragen van de meerjarenbegroting. Een extra bijdrage aan de ODT over 2023 vanwege een hogere productie dan voorzien in de begroting 2023 van onze gemeente zal nodig zijn. Daarnaast heeft het recente Cao-akkoord gevolgen voor de begroting 2023.

Deze wijziging zal het dagelijks bestuur van de ODT in juni van dit jaar aan de gemeenteraden voorleggen. Verwachting is dat een bedrag van circa € 100.000,- extra nodig zal zijn in relatie met het vorenstaande. Het bedrag wordt meegenomen in de Berap (voorjaar 2023).

Voor de toekomst (na 2023) dient er vanwege de inflatie, herijking, gewijzigde regelgeving en een toename van het aantal opdrachten aan de ODT door de ontwikkelingen binnen onze gemeente, rekening mee te worden gehouden dat de bijdrage aan de ODT verder toe zal nemen. Daarnaast heeft het eindrapport van de commissie Van Aartsen adviezen opgeleverd om het VTH-stelsel verder te versterken en te verbeteren. De rode draad daarin is het robuuster maken (in kennis en capaciteit) van de Omgevingsdiensten. Ook dit zal de bijdrage per jaar doen stijgen.

De prognose over 2024 laat een omvangrijke realistische toename van de gemeentelijke bijdrage aan de ODT zien voor een bedrag € 316.000,-, op basis van de verwachte 9907 uur aan taken die de ODT voor Twenterand uit moet gaan voeren. Daarmee komt de jaarlijkse bijdrage aan de ODT per 2024 op ca. € 1.000.507,93. Dat bedrag zal volgens de ontwerpbegroting 2024 ODT vanaf 2025 per jaar groeien vanwege een inflatiepercentage van ca. 4% (m.n. loonstijging) tot een bedrag van € 1.124.000,- in 2027 opdat de ODT de wettelijk verplichte (milieu)taken blijvend kan uitvoeren voor de gemeente Twenterand.

Hierna een tabel die het verschil met onze (meerjaren)begroting weergeeft. Hierbij dient te worden opgemerkt dat het bedrag van - € 53.000,- voor 2023 naar verwachting stijgt tot ca. € 100.000,- zoals hiervoor is opgenomen. Dit vanwege oplopende opdrachten en het recentelijke Cao-akkoord.

ODT					
	2023	2024	2025	2026	2027
Begroting ODT	669.000	684.000	700.000	713.000	727.260
Begroting gemeente	722.000	1.000.000	1.040.000	1.081.000	1.124.000
Tekort in onze begroting	-53.000	-316.000	-340.000	-368.000	-396.740
	BERAP	kadernota	reguliere inflatie 4%	reguliere inflatie 4%	reguliere inflatie 4%

De diverse ontwikkelingen zoals hiervoor verwoord laten zien dat de een actualisering en bijstelling van de financiering van de ODT noodzakelijk is samengekomen in het ontwerp van de programma-begroting 2024 van de ODT. Er zijn geen redenen in het ontwerp van de programmabegroting gevonden die voor het college aanleiding waren tot het geven van opmerkingen.

KANTTEKENINGEN

Geen

UITVOERING

De vaststelling van de Programmabegroting OD Twente 2024 is, in opdracht van het dagelijks bestuur en in afstemming met het algemeen bestuur van de OD Twente gepland voor 8 september 2023. De gemeenteraad heeft tot uiterlijk 28 juni 2023 de mogelijkheid haar zienswijzen kenbaar te maken.

FINANCIËN

De kosten van de ODT zijn in 2022 € 170.000 hoger dan geraamd. Dit komt doordat er meer diensten/producten zijn afgenomen dan gepland en begroot. In 2023 is reeds een extra bijdrage geraamd van € 70.000, maar dit is niet voldoende. De verwachting is dat er in 2023 in totaal een extra bijdrage nodig is van € 100.000. Dit zal in de berap worden meegenomen. Met ingang van 2024 gaat de ODT over van inputfinanciering naar outputfinanciering, de bijdragen lopen dan verder op (zie overzicht hierboven). Deze structureel hogere bijdragen aan het ODT zal worden meegenomen in de kadernota.

COMMUNICATIE

Dit wordt bekend gemaakt via de openbare besluitenlijst.

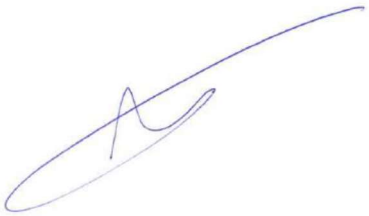
Burgemeester en wethouders van Twenterand

de secretaris,

P.F.G. Rossen

de burgemeester,

mr. J.C.F. Broekhuizen